

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Evropa — Amerika.

Naslov članka kaže na odnos Evrope do Amerike. Ta odnos je v naslednjem: Evropa je dolžnica, Amerika (Zedinjene države) pa upnica. Kdor je dolžnik, je v neprijetnem položaju, ker visi nad njim kakor Damoklejev meč dolžnost, da mora plačati. Kdor hoče to dolžnost izpolniti, mora imeti možnost, da lahko plača. Kjer te možnosti ni, tam tudi izplačila ne bo.

Koliko bi Evropa morala plačati Ameriki? Evropske države so ameriškim Zedinjenim državam sedaj dolžne 11 milijard dolarjev v zlatu. Ogromna svota! Če bi se morala plačati v zlatu, bi zlata zmanjkalo. Letna odplačila evropskih držav Ameriki znašajo sedaj več kot 200 milijonov dolarjev. V drugem letu se bodo dvignila, leta 1940 bodo letna odplačila znašala 340 milijonov dolarjev, do leta 1980 pa se bodo dvignila do 400 milijonov dolarjev, v letih 1985 do 1987 bodo zopet znašala 200 milijonov dolarjev. Potemtakem bo svota vseh odplačil Evrope Ameriki v bodočih 55 letih znašala skupno 21 milijard dolarjev.

Kaj takega Evropa seveda ne more in tudi nikdar ne bo mogla plačati. Če bi hotela te ogromne svote tekom 55 let izplačati, bi obubožala do popolne gladi in popolne golosti. Evropejci bi bili berači, ki bi ne imeli nič jesti, nič obleke ter bi se morali umakniti v votline kot stanovanja, kjer je stanoval prvotni evropski človek. Evropa, ki je mati svetovne kulture, bi zagrmela v prepad, v katerem bi z njo izginilo človeštvo in njegov napredek. Če bi Zedinjene države vztrajale pri svoji zahtevi, da mora Evropa plačati vse svoje dolgov, bi zlato v ogromnih množinah se preselilo v Ameriko, ki bi sredi med kupi zlata ne znala, kaj bi z njim počela. Sreča na zlatu ne prebiva. Že sedaj Anglija pošilja zlato v velikih količinah v Ameriko.

S tem je Anglija pokazala svojo dobro voljo in hkrati tudi, da je bolj »nobil« dolžnik, ki plača, kar mora plačati. Obenem pa je se kakor tudi Francija obrnila na vlado Zedinjenih držav z željo o odpisu ali vsaj reviziji dolgov. Ta želja je opravičena vsled gospodarskih razmer, ki vladajo v Evropi. Cene blaga so jako padle, in sicer pri vseh vrstah. Mednarodna trgovina se je zelo skrčila. Vsled tega je tudi možnost izplačila večjih svot v tuji valuti jako zmanjšana. To bi Zedinjene države morale upoštevati. Kako naj plača Evropa svoje dolgov? Mar v zlatu? Saj ga

nima dovolj. Če ga pošlje v Ameriko, bodo valute posameznih držav izgubile znaten del svojega kritja in denar teh držav bo padel v svoji vrednosti. Ali naj plača v blagu? Zedinjene države so med svetovno vojno svoja posojila Evropi udeležila ne v denarju, marveč v blagu. Toda kako naj sedaj Evropa vrača s je dolgov v blagu, ko pa se je Amerika zavarovala proti uvozu z visokimi carinami?

Dne 15. decembra zapade obrok 126 milijonov dolarjev, ki ga morajo plačati nekatere države, osobito Anglija in Francija, deloma tudi Italija. Tri četrtine te svote odpadejo na Anglijo, ki je že začela precejšnje količine zlata pošiljati v Ameriko. Da bo to slabo vplivalo na angleški funt, se vidi iz dosedanjega njegovega padanja. Angleška vlada namerava narodno gospodarstvo svoje države obraniti s tem, da bo zvišala carino na uvoz ameriškega blaga, kar seveda Ameriki ne bo po godu. Kako bo se branila Francija, trenutno še ni prodrlo v javnost. Da pa bo morala storiti energične korake, je jasno že iz dejstva, ker se francoski državni proračun težko bori proti naraščajočemu primanjkljaju.

Ako Zedinjene države vztrajajo pri svojem stališču, da mora Evropa plačati svoje dolgov, bode tudi Nemčija morala zopet začeti plačevati svojo — vojno odškodnino. V Lozani je bilo letos med tistimi državami, ki prejemale odškodnino, in med Nemčijo, ki jo mora plačati, sklenjen dogovor, ki znižuje nemška odškodninska plačila od 30 milijard na 3 milijarde mark v zlatu z določilom triletnega moratorija (odloga) izplačila. Ta dogovor ne bo v parlamentih posameznih držav ratificiran (potrjen), ako Zedinjene države ne pristanejo na odpis ali vsaj revizijo dolgov. Saj so evropske države doslej svoje dolgovne obroke Ameriki izplačevale po večini s svotami, ki so jih prejemale od Nemčije na račun vojne odškodnine.

Ker Zedinjene države zaenkrat vztrajajo na tem, da se mora obrok, ki zapade 15. decembra, brezpogojno plačati, sta se Anglija in Francija dogovorili med seboj o izplačilu decembarskega obroka. Ta dogovor vsebuje naslednje točke: Anglija je pripravljena plačati Zedinjenim državam decembarski obrok svojih vojnih dolgov. Ministrski predsednik Francije je spoznal, da je tudi za Francijo najboljša, da prav tako plača svoj obrok vojnih dolgov. Anglija in Francija plačate svoja obroka s pridržkom, da se do

prihodnjega roka nanovo prouči in uredi vprašanje vojnih dolgov. Ta dogovor sta sklenili med seboj vladi obeh držav, potrditi pa ga morata oba parlamenta. O lozanskem dogovoru, ki določa znižanje nemške vojne odškodnine in triletni moratorij za Nemčijo, sta se angleški in francoski ministrski predsednik dogovorila, da ostane v veljavi ter se bo odpovedal samo tedaj, če se ne bo mogla doseči od Zedinjenih držav končna preureditev in znižanje vojnih dolgov.

Sestanek Male antante. Zunanji ministri: Jugoslavije, Čehoslovaške in Rumunije se bodo sestali krog 15. decembra v Beogradu, da proučijo mednarodna vprašanja, ki čakajo rešitve od zadnjega sestanka v mesecu maju.

Bolgarske državne finance pridejo baje pod mednarodno nadzorstvo.

V Nemčiji pod vlado generala Schleicherja. Nemški državni zbor je bil odprt dne 6. decembra. Po kratki razpravi o poslovnem redu so se vršile volitve predsednika zbornice. Za predsednika parlamenta je bil izvoljen narodno-socialistični poslanec Göhring, za prvega podpredsednika pa član centra Esser.

Kako zgleda novoizvoljeni nemški parlament? Na otvoritveni seji dne 6. decembra so bile v nemškem državnem zboru ugotovljene te le skupine in ločine: narodni socialisti 196 glasov, socialni demokrati 121, komunisti 100, centrum 70, nemški nacionalci skupno z vinogradniki in deželno zvezo 54, bavarska ljudska stranka 20, nova frakcija (ločina), v kateri se nahajajo pristasi tehničnega sodelovanja, 11 pristasev nemške ljudske stranke, 5 kršč. socialistov in 1 hanoveranec, pa šteje skupaj 17 mandatov, kmetska stranka je zastopana s 3, nemška državna stranka z 2 in gospodarska stranka z 1 mandatom.

Nemški državni zbor je bil dne 10. decembra odgođen do sredine januarja.

Anglija in Perzija v sporu radi petroleja. Med Perzijo in Anglijo je nastal spor, ker je odpovedala Perzija angleški družbi dovoljenje za izrabljanje petrolejskih vrelcev na njenem ozemlju. Od angleške petrolejske družbe v Perziji je imela tudi Anglija kot država koristi in radi tega so prejele

angleške bojne ladje, ki so zasidrane v Perzijskem zalivu, povelje, naj bodo pripravljene za vsak slučaj. Vse dolži ruske boljševike, da so zanetili Anglijo in njenimi kolonijami na oni spor, ker neprestano rovarijo med Vzhodu.

Velik uspeh Japoncev v Mandžuriji. Japonske čete so vprizorile novo ofenzivo, da očistijo pokrajino Jehol od kitajskih čet in prostovoljcev. Najprvo so z letali bombardirali mesto Šanan-čao, ki leži zapadno od Šanajkvana. Tu je bilo glavno taborišče kitajskih čet. Japonska vojska je zaplenila sto poljskih topov in ujela 9000 kitajskih vojakov in častnikov, med temi tudi 8 generalov. Kitajski častniki, ki so pred meseci služili v novi mandžurski vojski in nato pobegnili nazaj h kitajskim četam, bodo postavljeni pred izredno sodišče.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Sv. Oče, tako poroča o njem sarajevski nadškof dr. Šarič, ki ga je papež Pij XI. sprejel 26. novembra, z občeudovanja vredno vztrajnostjo izvršuje svojo apostolsko nalogo ter sprejema številne avdijence. Letos prihajajo v Rim zlasti francoski škofje, tudi novi dunajski nadškof dr. Innitzer je bil meseca novembra v Rimu. Sv. Oče je pokazal v razgovoru z nadškofom dr. Šaričem, da so mu znače prilike in razmere po vsem svetu. Na njega se obračajo ne samo katoličani, marveč mu pišejo tudi mohamedani, židje, protestantje in pravoslavni ter pričakujejo v sedanjih težkih časih od njega moralne pomoči. Podzavestno živi v vseh teh prepričanje, da je rimski papež namestnik Zveličarja sveta. Sv. Oče je svež in krepkega zdravja v kljub svoji visoki starosti. Kot apostol dela ves dan in globoko v noč. Milost božja ga krepi. Kakšna sreča bi bila, tako zaključuje sarajevski nadškof svoje poročilo, ako bi današnji državniki uvaževali njegove nasvete in njegova navodila! Bilo bi na svetu manj težav in kriz.

Švicarski državnik gre v samostan. Predsednik državnega sveta dr. Perrier je odložil svoje visoko mesto ter gre v Francijo, da vstopi v benediktinski samostan. Njegova preteklost je sijajna in doseženi uspehi veliki. Od leta 1912 je član kantonske vlade, kjer je načeloval prosvetnemu oddelku. Bil je predsednik katoliško-konservativne stranke v Švici, poslanec in podpredsednik švicarskega parlamenta. Bil je tudi član švicarskega odposlanstva na razorožitveni konferenci v Ženevi, kjer so ga izbrali za predsednika odbora za moralno razorožitev. Dr. Perrier je star 51 let, bil je vodilni katoliški državnik v Švici in sijajen govornik. Njegov sklep, da gre v samostan, je napravil v švicarski javnosti velik utis.

Herriot v cerkvi. Francoski ministrski predsednik Herriot je o priliki svojega obiska v Španiji bil tudi v mestu Toledu. V tem mestu je glasovita pre-

stolna cerkev, ki spada med najbolj sloveče zgradbe na svetu. Herriot je to cerkev obiskal. V cerkvi ga je čakal pomožni škof, kateremu je francoski ministrski predsednik poljubil roko. Herriot si je natančno ogledal cerkev ter je bil navdušen radi njene izredne lepote. Podrobno in natanko je pregledal vse umetnine, ki je na njih bogata ta starodavna cerkev. Pred odhodom iz cerkve je Herriot njenemu varuhu ponudil darilo, ki ga pa je cerkveni varuh odklonil. Nato je Herriot ponudil nekaj bankovcev za popravilo cerkve. Tudi to je bilo odklonjeno. Naposled je ministrski predsednik stisnil duhovniku v roke bankovec 1000 francoskih frankov z določilom: »Vzamite za Vaše siromake!« Ta Herriotov dar pa je bil sprejet.

Vseučilišče za katoliške črnce. Katoličani v Zedinjenih državah so jako delavni ter se trudijo za napredek katoliške Cerkve na vseh področjih. Občeudovanja vredna je njihova požrtvovalnost na šolskem polju, in sicer od osnovne šole do vseučilišča. Sedaj gradijo novo katoliško vseučilišče v Nov. Orleansu, ki bode nosilo ime velikega misijonarja sv. Frančiška Ksaverja. Stroški za to vseučilišče so proračunani na 5 milijonov dolarjev (okoli 300 milijonov dinarjev). Eden del zgradb, potrebnih za vseučilišče, je že dozidan, in sicer tisti del, ki je namenjen katoliškim dijakom črnega rodu. Nedavno je kardinal Dougherty, nadškof v Filadelfiji, slovesno blagoslovil ta črnski del katoliškega vseučilišča.

Višje deželno sodišče o nošenju zelenih kravat.

Odvetnik dr. Natlačen v Ljubljani je sporočil Josipu Štraku, posestniku v Križevcih pri Ljutomeru, da je višje deželno kot apelacijsko sodišče v Ljubljani v znani kazenski zadevi radi nošenja zelenih kravat ugodilo njegovega ugovoru zoper obtožnico državnega tožilstva v Mariboru. Prejel je te zadevi tudi že pismeno rešitev višjega deželnega sodišča, ki se mu je dostavila potom okrožnega sodišča v Mariboru. Rešitev višjega deželnega sodišča se glasi tako, da se obtožba zoper Josipa Štraka in njegove tovariše Štuhca Antona, Štuhca Alojzija, Slaviča Janeza, Vrtnjaka Slavka, Škrjanca Franceta in Slekovca Maleja ne dopušča in se kazensko postopanje po § 208 I, 4 k. p. ustavi.

Višje deželno sodišče se je v celem obsegu pridružilo zagovornikovim izvajanjem. Zlasti je višje deželno sodišče mišljenja, da se ne more pripisovati obdolžencem, da so nasprotniki obstoječega pravnega reda, ki temelji na načelu svobodne zasebne lastnine, saj zelena kravata ni znak takega naziranja. Z ozirom na trditev obtožnice, ugotavlja višje deželno sodišče, da nošnja zelenih kravat torej ne more ustvariti kaznivega dejanskega stana po čl. 19 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Po mnenju višjega deželnega sodišča bi mogel biti podan dejanski sta po

členu 4 zakona o zaščiti države, ko bi obstojala podlaga za sum, da so obdolženci nosili zelene kravate v nameri, povzročiti nerazporejenost zoper zakone, državne naprave, uredbe in navedbe oblastev ali zoper politični red v državi. Za tako namero pa postopanje obdolžencev ne daje osnovnega suma, to je: dokazan ni subjektivni dejanski sta tega člena, ko obtožnica sama v tem pogledu ne more navesti nič pozitivnega. Glede na vse to v dejanju obtožencev ni najti nikakega dejanja, ki bi bilo kaznivo po kazenskem zakonu ali po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, vsled česar se je moralo odločiti, da obtožba ni dopustna in da se kazensko postopanje ustavi.

S to rešitvijo višjega deželnega sodišča se je ta zadeva končno veljavno rešila, kajti zoper to rešitev ni nikake nadaljne pritožbe.

Širite „Sl. Gospodarja!“

Prostovoljna smrt v duševni zmedenosti. Radi neozdravljive bolezni se je ustrelil v Košakih pri Mariboru posestnik in vpokojeni orožniški stražmojster Alojz Jerič.

Nenadna smrt. V Lircerjev mlin v Loški ulici v Mariboru je prišel dne 9. dec. t. l. 69letni Martin Goričan iz Pohorja in kupil vrečo moke. Ko pa je zadela vrečo na ramo, ga je zadela kap, da je bil takoj mrtev.

Vlom s precejšnjim plenom. Dne 6. decembra je bilo vlomljeno v stanovanje A. Kutina, hišnega posestnika v Krčevini pri Mariboru. Svedrovec je odnesel par tisoč dinarjev.

Roparski napad. Na večernem povratku iz krčme Kekec na Košakih pri Mariboru je bil nekaj korakov proč od gostilne udarjen iz zasede po glavi Štefan Glaser, ekonom iz Kamnice. Ko se je zgrudil vsled udarca, so se ga lotili 4 neznani moški in mu iztrgali denarnico.

Slinavka se širi po mariborski okolici. Na živinčetu, ki je bilo dne 22. m. m. kupljeno na sejmu v Mariboru, se je pojavila v hlevu nekega kmeta v Dohrenju slinavka.

Počtna vreča je bila od neznanca ukradena iz poštne ambulance vlaka Kotoriba—Maribor na postaji Rače—Fram. V vreči so bila pripročena pisma in 3000 Din v bankovcih.

Mrtvega so našli. V Cogetincih v Sl. goricah so našli mrtvega v mlaki krvi mlinarskega pomočnika Para. Imel je globoke rane na glavi in je podlegel nasilni smrti od neznane zločinske roke.

Pred sodniki radi umora lastnega otroka. Dne 7. dec. je odgovarjal pred mariborskim senatom zverinski oče Jožef Kolmanič iz Bučkovcev. Obtoženi je popival julija tri dni po Prekmurju, kjer je bil ob slovesu radi izzivanja